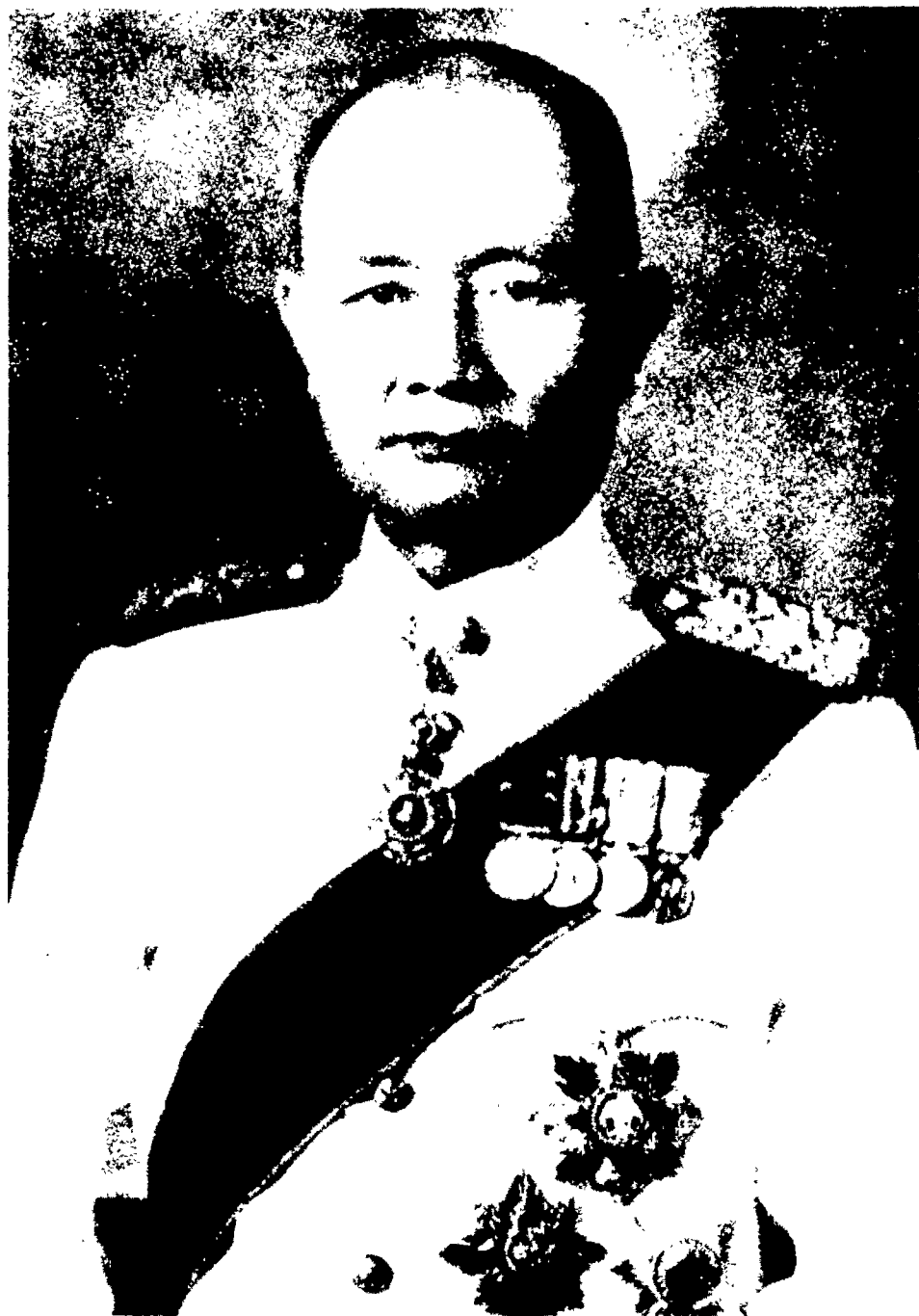

หลวงจํารูญเนติศาสตร์ (จํารูญ โปษยานนท์)
ประธานศาลฎีกา

พ.ศ. ๒๕๐๒ - ๒๕๐๕

หลวงจ่าบุญเนติศาสตร์

หลวงจ่าบุญเนติศาสตร์ มีนามเดิมว่า จ่าบุญ โปษยานนท์ เกิดเมื่อวันจันทร์ ที่ ๗ เมษายน พ.ศ. ๒๔๔๕ ณ บ้านตำบลราชวงศ์ อำเภอจักรวรรดิ กรุงเทพมหานคร เป็นบุตรนายสง และนางนัย โปษยานนท์ ต่อมาได้สมรสกับคุณหญิงสาคร จ่าบุญเนติศาสตร์ มีบุตร ๔ คน คือ นายโกวิทย์ โปษยานนท์ นางจิรวดี บำรุงตระกูล นางอิสราภรณ์ บอสเสรีท และนายสุรพงษ์ โปษยานนท์ ท่านถึงแก่อนิจกรรม เมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๑๘ รวมอายุได้ ๗๔ ปี

ประวัติการศึกษา

ได้เริ่มรับการศึกษาที่โรงเรียนครูแดง เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๑ ต่อมาย้ายมาเข้าโรงเรียนทองนพคุณ สอบไล่ได้ประถมปีที่ ๒ และในปี ๒๔๕๕ ได้ย้ายมาอยู่โรงเรียนสวนกุหลาบ รุ่งขึ้นอีกปีหนึ่งจึงศึกษาต่อที่โรงเรียนราชวิทยาลัย สอบไล่ได้ชั้นมัธยมปีที่ ๘ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๐ และเข้าศึกษาวิชากฎหมาย ในโรงเรียนกฎหมายของกระทรวงยุติธรรม สอบไล่ได้เป็นเนติบัณฑิต พ.ศ. ๒๔๖๕ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๖๖ กระทรวงยุติธรรมได้ส่งไปศึกษาวิชากฎหมายต่อที่ประเทศอังกฤษ โดยเข้าศึกษาในสำนักมิดเดิลเทมเปิลอยู่เป็นเวลา ๓ ปี จึงสำเร็จหลักสูตรได้เกียรตินิยม และได้เป็นเนติบัณฑิตในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๑

ประวัติการรับราชการ

เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๔๖๑ ได้เข้าเป็นข้าราชการฝึกหัด ในตำแหน่งนักเรียนล่ามของกระทรวงยุติธรรม และหลังจากสำเร็จเป็นเนติบัณฑิตอังกฤษแล้ว ท่านได้กลับมารับราชการเป็นผู้พิพากษา เงินเดือน ๒๔๐ บาท โดยได้เลื่อนตำแหน่งต่อมาเป็นลำดับ คือ ได้เป็นผู้พิพากษาศาลมณฑลภูเก็ต เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๖ และได้เลื่อนขึ้นเป็นอธิบดีผู้พิพากษามณฑลภูเก็ต ในปีเดียวกัน ในปีต่อมาท่าน

ได้ดำรงตำแหน่งข้าหลวงยุติธรรม (ภาคใต้) แล้วย้ายมาเป็นผู้พิพากษาหัวหน้ากองในศาลอุทธรณ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๓ ปีต่อมาท่านก็ได้เลื่อนขึ้นเป็นอธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่ง และดำรงตำแหน่งเป็นอธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๕ ปีถัดไปท่านย้ายมาดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลฎีกา แล้วกลับไปดำรงตำแหน่งอธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ใน พ.ศ. ๒๔๙๔ ท่านได้ขึ้นดำรงตำแหน่งสูงสุดทางศาล คือ ประธานศาลฎีกา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๒ จนกระทั่ง พ.ศ. ๒๕๐๕ จึงครบเกษียณอายุ

หลังจากเกษียณอายุแล้ว ท่านยังได้รับความไว้วางใจจากรัฐบาล ให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๒ และเป็นประธานที่ปรึกษาของนายกรัฐมนตรี เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๖ ในปีนั้นเองท่านก็ได้รับความไว้วางใจให้เป็นอนุญาโตตุลาการของศาลโลก ณ กรุงเฮก และได้เป็นประธานคณะกรรมการเรื่องราวร้องทุกข์อีกตำแหน่งหนึ่งด้วย

ในระหว่างที่ท่านรับราชการเป็นผู้พิพากษาอยู่นั้น ท่านได้ปฏิบัติราชการพิเศษมากมายหลายอย่าง เช่น เป็นอาจารย์สอนวิชากฎหมาย ทั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง เป็นกรรมการร่างกฎหมาย เป็นกรรมการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวกับราชการกระทรวงยุติธรรม เป็นกรรมการตุลาการ เป็นกรรมการสอบคัดเลือกเพื่อเป็นข้าราชการตุลาการ เป็นกรรมการพิจารณาแก้ไขพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ. ๒๔๘๕ เป็นกรรมการตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และพระธรรมนูญศาลยุติธรรม เป็นกรรมการพิจารณาวางนโยบายของกระทรวงยุติธรรม เป็นศาสตราจารย์ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นกรรมการพิจารณาชำระสะสางประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็นกรรมการพิเศษเพื่อพิจารณาอนุญาตต่าง ๆ ของกระทรวงการต่างประเทศ เป็นกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ และเป็นประธานกรรมการปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เป็นต้น

งานนิพนธ์

ท่านได้อุทิศกาย ใจ และสติปัญญาให้แก่วงการกฎหมายอย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอนวิชากฎหมายให้แก่นิสิตนักศึกษา เป็นเวลาร่วม ๔๐ ปี และจัดทำคำบรรยายวิชากฎหมายมากมายหลายเล่ม เช่น วิชากฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง กฎหมายแพ่งและพาณิชย์พิสดาร กฎหมายครอบครัวมรดก ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป นอกจากนี้คำพิพากษาศาลฎีกาที่ท่านเป็นผู้เขียนก็ยังได้รับการยกย่องว่าเป็นคำพิพากษาชั้นครูที่ตุลาการรุ่นหลังถือเป็นแบบอย่าง เพราะใช้ถ้อยคำและโวหารที่สละสลวยงดงามกับการชี้ชัดข้อกฎหมายที่แหลมคม และล้าลึกยากที่จักหาผู้ใดเสมอเหมือน

เครื่องราชอิสริยาภรณ์

ท่านได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามลำดับ ดังนี้

- พ.ศ. ๒๔๘๐ ทวีติยาภรณ์มงกุฎไทย
- พ.ศ. ๒๔๘๓ ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก
- พ.ศ. ๒๔๙๐ เหรียญจักรพรรดิมาลา
- พ.ศ. ๒๔๙๓ ประถมาภรณ์มงกุฎไทย
- พ.ศ. ๒๔๙๔ ประถมาภรณ์ช้างเผือก
- พ.ศ. ๒๔๙๘ ทุดิยจุลจอมเกล้า
- พ.ศ. ๒๔๙๘ มหาวิรมงกุฎ
- พ.ศ. ๒๕๐๓ ทุดิยจุลจอมเกล้าพิเศษ
- พ.ศ. ๒๕๐๓ มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก
- พ.ศ. ๒๕๑๔ เหรียญดุษฎีมาลา เข็มศิลปวิทยา